

Tranås kommun
tranas.kommun@tranas.se

2019-10-14
1 (29)
Dnr- 2019:5747

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Holavedsgymnasiet TYM i Tranås kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Holavedsgymnasiet TYM avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Holavedsgymnasiet TYM i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar kunskapsresultaten och resultatet av värdegrundsarbetet i relation till undervisningens genomförande och använder analyserna som grund för beslut om nödvändiga förbättringsåtgärder. I detta ingår att rektorn har analyserat om det finns skillnader i kvinnliga och manliga elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen som särskilt behöver beaktas i utvecklingsarbetet.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att lärarna ser till att eleverna med varierade metoder och med regelbundenhet får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen i alla ämnen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar skillnader i lärarnas betygssättning för program, ämnen, kurser och elevgrupper i syfte att hitta förklaringar till dessa.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 17 april 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2019:5747) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen för bedömningen är att granskningen visar att rektorn följer upp kunskapsresultat och resultat av värdegrundsuppdraget i ett helhetsperspektiv men att resultaten inte fullt ut analyseras och utgör underlag för förbättringsåtgärder. Exempelvis analyseras inte resultaten i förhållande till hur undervisningen genomförs. Granskningen visar också att rektorn ger svag ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete. Granskningen visar däremot att lärarnas arbete är organiserat så att de har förutsättningar att samverka i arbetet med att utveckla undervisningen och att rektorn ser till att obehöriga lärare får en planerad introduktion.

Rektorn följer kontinuerligt upp skolans resultat

Granskningen visar att rektorn på olika sätt, och med olika metoder inhämtar information om elevernas kunskapsresultat, resultat av värdegrundsarbetet och undervisningens kvalitet. Av inskickad dokumentation framgår att betygsresultat följs upp och analyseras av ämnes- och programgrupperna vid två tillfällen per läsår samt att resultat av värdegrundsarbetet årligen följs upp med två olika elevenkäter, en för alla elever och en för avgångselever. Det framgår också att elevernas arbetsplatsförlagda lärande (APL) omfattas av den uppföljning som rektorn gör. Vidare framgår att skolans trygghetsråd, som består av representanter från elevhälsan och lärarna, ansvarar för att sammanställa resultaten av trygghets- och värdegrundsenkäten klassvis och föra resultaten vidare till mentorerna. Elevhälsan ger vid intervjun exempel på hur de genom kartläggningar och elevsamtal arbetar med insatser utifrån enkätresultaten. Intervjuer och dokumentation visar dock att de enkäter som genomförs inte kan följas upp utifrån kön.

Rektorn uppger att hen via elevrepresentanterna i de så kallade profilråden för de olika programmen kan följa upp undervisningen och elevernas studiesituation i stort. Rektorn säger vidare att hen följer upp utbildningen via programråden, genom de samtal hen har med lärarna om deras undervisning samt genom den information som finns på skolans digitala lärplattform. Lärarna säger att de lägger in ämnesplaner, terminsplaneringar, arbetsuppgifter och undervisningsmaterial som exempelvis videoklipp och även elevresultat i den digitala lärplattformen. Rektorn säger att hen tar del av lärarnas planering och att det av dessa framgår att det finns kvalitetsskillnader beroende på lärare. Det framgår av intervjuer med lärare och rektorn att rektorn i begränsad omfattning genomför lektionsobservationer. Rektorn säger vid intervjun att hen inte hunnit med att göra så många lektionsbesök och att det därför inte finns någon dokumentation som visar på eventuella kvalitetsskillnader i undervisningen. Elevhälsan säger att det händer att de gör observationer i undervisningen men bara om de blir inbjudna av lärarna. De säger att det då oftast handlar om att anpassa miljön eller undervisningen till specifika elevers eller elevgruppers behov.

Rektorns analys av skolans resultat i förhållande till undervisningens kvalitet är begränsad

Granskningen visar att kunskapsresultaten analyseras av lärarna på ämnesnivå. Av dokumentation och av intervju med rektorn och lärarna framgår att ämneslagen vid slutet av läsåret analyserar kunskapsresultaten i sina ämnen och att analyserna dokumenteras. Av intervjuer med lärarna framgår att de fått konsuppdela betygsstatistik för de gymnasiegemensamma ämnena men inte för yrkesämnena. Lärare som undervisar på yrkesprogram säger att skolan inte gör några särskilda analyser i de ämnen där eleverna når låga resultat. Lärarna säger att de tittar på sina egna resultat och att de har diskuterat, men inte analyserat dessa.

Rektorn säger att ämneslagens analyser är en utgångspunkt för ämnes- och programgruppernas arbete med att fortlöpande förbättra undervisningen. Lärare som intervjuats säger dock att de inte har en samlad bild av vad som framkommit i de olika ämneslagens analyser. De säger också att rektorn inte analyserar undervisningen utifrån elevernas kunskapsresultat. Rektorn säger att lärarnas analyser har skiftande kvalitet och att de analyserna ännu inte lett till några beslut om förbättringsåtgärder. Rektorn säger att åtgärderna ännu så länge finns i form av tankar på programnivå, inte på skolnivå och att de inte kommit så långt att det finns en beslutad verksamhetsplan, men att den är på gång. Lärarna säger att skolans utvecklingsområden är gemensamma för samtliga kommunens skolenheter och har beslutats av förvaltningen. Rektorn säger att de finns nya direktiv från kommunen om hur

skolornas kvalitetsrapporter ska utformas och inom vilka målområden som resultat ska redovisas.

Rektorn beslutar om hur resurserna ska fördelas med utgångspunkt i elevernas måluppfyllelse

Granskningen visar att rektorn fördelar resurserna för att öka elevernas måluppfyllelse. Rektorn uppger att hen i samråd med övriga rektorer på Holavedsgymnasiet fattar beslut om hur resurserna ska fördelas utifrån de ramar som finns. Enligt rektorn har gemensamma resurser lagts till en så kallad mattestuga, dit alla elever kan gå för att få hjälp. Enligt rektorns uppgifter har en uppföljning av elevernas kunskapsresultat visat på förbättrade resultat i ämnet matematik efter att undervisningen organiserats om och resurser tillförts. Det framgår vidare av intervju med rektorn och lärare att stödinsatser ser olika ut på olika program beroende på elevernas behov och de ger som exempel att extra studietid finns på ett yrkesprogram men inte på ett annat. Elevhälsans representanter uppger att de inte medverkar i diskussioner kring resursfördelningen.

Skolans jämställdhetsarbete saknar en tydlig styrning från rektorn

Granskningen visar att rektorn ger svag ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete. Det framgår av intervjuer att rektorn saknar en tydlig strategi för arbetet med jämställdhet. Intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn visar att jämställdhetsmålen i läroplanen inte gemensamt diskuterats och att det inte finns några riktlinjer kring när och hur lärare ska arbeta med målen i utbildningen i stort och i undervisningen. Intervjuer med elever och lärare visar att om jämställdhet behandlas är det för att det ingår i en specifik kurs. Elever berättar i intervju att de pratat om könsnormer och jämställdhet i några ämnen och att de också sett en utställning som de arbetade vidare med på lektionerna. Rektorn uppger i intervju att det inte finns någon tydlig plan eller strategi på skol- eller programnivå kring hur arbetet med jämställdhet ska bedrivas.

Lärarna säger vid intervjun att de inte särskilt följer upp om alla elever oavsett kön får samma förutsättningar och utrymme i undervisningen och några lärare säger att det nog snarare är de kvinnliga eleverna som tar ett större utrymme än de manliga eleverna. De säger att de tar ansvar för hur eleverna placerar sig i klassrummet med hjälp av fasta placeringar och att de alltid gör gruppindelningar för att få en önskad fördelning av elever. Dessa indelningar styrs, enligt lärarna, inte bara av elevernas kön utan också av andra viktiga aspekter såsom kunskapsnivå och intresse. Intervjuer med elever visar att de fasta placeringarna i klassrummen inte alltid följs, särskilt inte då eleverna har lektioner där elever från olika program ingår. Några elever säger att det

oftast är fri placering i klassrummet och att de då sätter sig med sina kompisar som ofta är av samma kön som de själva. Av de sex observerade lektionerna, då eleverna inte är blandade med elever från andra program, finns ett exempel där det färre antalet manliga elever har fördelats på platser så att de sitter med kvinnliga elever. Rektorn säger att det är hens uppfattning att lärarna styr gruppindelningar och bestämmer om fasta placeringar, men att det inte är något som hen särskilt påverkat eller styrt upp. På frågan om rektorn styr profilrådets sammansättning, svarar rektorn att klasserna själva väljer sin representant och att resultatet har blivit att grupperna är könsblandade.

Lärare uppger vid intervjun att den elevenkät som genomförs av elever i årskurs 3 innan de slutar skolan nog har någon fråga kring jämställdhet. Av de underlag som Skolinspektionen tagit del av framgår att denna typ av frågor inte ställs i enkäten. Av Skolinspektionens elevenkät för hösten 2018 framgår att det inom flera olika frågeområden finns skillnader i kvinnliga och manliga elevers uppfattning om undervisningen och utbildningen i stort. Områden där kvinnliga och manliga elevers uppfattning skiljer sig är exempelvis hur de ser på sin möjlighet till delaktighet och inflytande (index 4,7 för kvinnor och 6,1 för män) och i vad mån de anser att de vet vad som krävs av dem i skolarbetet för att de ska nå kunskapskraven (index 5,6 för kvinnor och 7,1 för män).

Samtliga intervjuade personalgrupper uppger att de inte fått någon kompetensutveckling kring jämställdhet de senaste åren. Det framgår också av dokument och av intervjuer att det inte finns några särskilda utvecklingsåtgärder kopplade till jämställdhetsmålen.

Rektorn ger förutsättningar för lärare att samverka

Granskningen visar att lärarna har möjlighet att regelbundet samverka inom sina ämnen, inom sitt program och delvis också mellan olika program. Av dokument och intervjuer framgår att lärarnas arbete i huvudsak är organiserat i ämnesgrupper och programgrupper och att dessa leds av så kallade ämnes- och programföreträdare som rektorn utsett. Alla lärare tillhör en eller flera ämnesgrupp/er och programgrupperna är organiserade utifrån mentorskapet i ett visst program. Enligt lärarna och uppgifter från rektorn finns det ett fastlagt schema för de olika gruppernas möten.

Programgrupperna träffas varje vecka och ansvarar för elevuppföljning och verksamhets- och utvecklingsfrågor kopplat till programmet medan ämnesgrupperna träffas mer sällan och för några lärare som tillhör flera ämnesgrupper kan det röra sig om ett fåtal tillfällen per termin. Andra organiserade forum är programråd där

yrkeslärare ingår samt så kallade trepartssamtal mellan yrkeslärare, handledare och elev.

Skolan saknar en tydlig organisation för kollegialt lärande som omfattar alla lärare

Granskningen visar att det finns lärare som inte systematiskt får möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av sina kollegor. Det framgår av intervjuer med lärare att vissa ämnesgrupper bara träffas ett fåtal gånger per termin. Rektorn säger att även om det inte finns en organisation för ett systematiskt kollegialt lärande så sker det ändå ett sådant lärande i vissa ämnesgrupper och programgrupper. Enligt rektorn resulterar det arbetet bland annat i gemensamma förhållningssätt gentemot eleverna, exempelvis vad gäller bemötande och ordningsregler. För övrigt säger lärarna att det sker ett informellt kollegialt lärande i de gemensamma arbetsrummen och när de träffas i sina ämnesgrupper. Lärarna säger att de då diskuterar olika undervisningssätt och metoder med varandra.

Yrkeslärarna ger exempel på hur de genom ett utvecklingsarbete kring APL haft möjlighet att mellan programmen utveckla nya metoder och arbetssätt för bedömning av elevernas kunskaper under den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen. Lärarna berättar att arbetet leddes av en förstelärare och att rektorn kontinuerligt deltagit i arbetet. Enligt lärarna ledde arbetet till gemensamma överenskommelser, gemensamt utformad dokumentation och till att goda exempel spridits mellan programmen. Lärare som intervjuats säger att de lärt sig mycket under detta arbete och att det bidragit till en större likvärdighet mellan yrkesprogrammen. Yrkeslärarna efterlyser mer sådant arbete och säger att de skulle önska ett fortlöpande stöd av en förstelärare även i sina program och kurser.

Rektorn och lärarna beskriver vidare ett utvecklingsarbete som ska startas upp under läsåret kring språk och kunskapsutvecklande arbetssätt. Samtliga lärare på kommunens gymnasieskolor ska delta och arbetet ska bedrivas som ett kollegialt lärande och ledas av en lärare och en rektor som kommunen utsett och som nu utbildas för uppdraget. Några lärare beskriver att de deltagit i utbildningsinsatser från Skolverket som bedrivits i form av kollegialt lärande.

Av den skolenkät som Skolinspektionen genomförde hösten 2018 framgår att ungefär hälften (52 procent) av de lärare som besvarat enkäten tycker att påståendet *Rektorn ser till att uppföljningen av mitt och mina kollegors arbete leder till relevanta förändringar i arbetssätt* stämmer helt och hållet eller ganska bra. Övriga lärare anger att det stämmer dåligt (22 procent), inte alls (7 procent) eller att de inte vet (19 procent).

Skolans arbets- och förhållningssätt är i vissa delar otydlig

Granskningen visar att rektorns ledning och organisation i vissa delar är otydlig. Intervjuer med lärare och elevhälsa visar att kommunikation och information från rektorn om arbets- och förhållningssätt inte alltid når ut till alla lärare. Lärarna uppger att de inte vet vilka skolans förstelärare är och vilka uppdrag de har. Rektorn bemöter detta genom att förklara att förstelärarna är organiserade under förvaltningen som också styr deras arbetsuppgifter. Lärare och elevhälsan säger vidare i intervjuerna att kommunikationen från rektorn ibland är otydlig, exempelvis kring vilka regler som gäller i olika sammanhang. Ett annat exempel som lärarna nämner är hur skolans digitala lärplattform ska användas. Eleverna säger i intervjuerna att det varierar mycket beroende på lärare vilken information och vilka underlag som läggs in där, vilket även rektorn bekräftar.

Slutligen visar granskningen att rektorn ser till att obehöriga lärare får en planerad introduktion. Intervjuer med lärare och rektorn visar att obehöriga lärare får en mentor och också färre undervisningstimmar under sin introduktionsperiod.

Sammantaget visar granskningen att det inom samtliga ovan beskrivna områden finns en utvecklingspotential. Skolinspektionen bedömer dock att skolan i första hand behöver utveckla sitt arbete med att analysera de resultat som de olika uppföljningarna leder till på ett sådant sätt att undervisningens genomförande och utfall tas i beaktande. Detta utvecklas närmare under avsnittet *Identifierat utvecklingsområde*.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar kunskapsresultaten och resultatet av värdegrundsarbetet i relation till undervisningens genomförande och använder analyserna som grund för beslut om nödvändiga förbättringsåtgärder. I detta ingår att rektorn har analyserat om det finns skillnader i kvinnliga och manliga elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen som särskilt behöver beaktas i utvecklingsarbetet.

Granskningen visar att rektorn inte analyserar elevernas kunskapsresultat och resultatet av skolans värdegrundsarbete i förhållande till hur undervisningen genomförs och inte heller i förhållande till olika elevgrupper såsom kön. Utan sådana analyser finns en risk att de utvecklingsåtgärder som skolan arbetar med inte leder till

att undervisningen kontinuerligt omprövas och utvecklas på ett sätt som gör att alla elever, oavsett könstillhörighet, får samma möjligheter att lära och utvecklas.

Av dokumentation och av intervjuer framgår sammantaget att rektorn vid olika tillfällen och på olika sätt följer upp de resultat som uppnås och att lärarna och elevhälsan diskuterar och arbetar vidare med resultaten. Vidare framgår att alla ämnen inte omfattas av analysarbetet och att rektorn inte systematiskt inhämtar information om hur undervisningen genomförs. Intervjuerna visar att rektorn, eller någon som rektor utsett inte fortlöpande gör lektionsbesök samt att rektorn inte har strukturerade samtal med lärarna om deras undervisning.

Rektorn har delegerat till skolans trygghetsteam att sammanställa och bearbeta resultatet av elevenkäterna och därefter föra dessa vidare till mentorerna för de olika klasserna. Resultat avseende olika värdegrundsmål har dock inte analyserats på skolnivå och inte utifrån elevernas könstillhörighet. Dokumentation och intervjuer visar vidare att de analyser som gjorts i ämnesgrupperna ännu inte lett till några utvecklingsåtgärder som syftar till att utveckla undervisningens kvalitet och likvärdighet.

Enligt 4 kap. 4-5 §§ skollagen (2010:800) ansvarar rektorn för att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter.¹

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar arbetet med att analysera skolans kunskapsresultat och resultat av värdegrundsuppdraget i förhållande till hur undervisningen bedrivs. En del in detta att rektorn utvecklar former och metoder för att följa upp undervisningens genomförande. Detta kan ske genom strukturerade lektionsobservationer av rektorn eller av någon som rektorn utser, eller med hjälp av strukturerade samtal med lärare utifrån undervisningens planering och utfall. Med utfall menas här de kunskapsresultat som uppnås och hur övriga läroplansmål uppfylls. Vidare innebär detta att rektorn bör besluta om former och

¹ Förordning (SKOLF5 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) kap. 1.1. Grundläggande värden.

strukturer för analysarbetet. En del i detta är att rektorn sammanställer relevanta underlag från de uppföljningar som görs.

Skolverkets allmänna råd ger vägledning i vad ett analysarbete på skolenhetsnivå bör omfatta och hur begreppet analys ska förstås och hanteras.² Analysen bör bestå av en metodisk del och en innehållslig del, där man exempelvis jämför, tolkar och förklarar hur man följt upp resultaten utifrån läroplanernas målområden, kunskapskrav och riktlinjer. En förutsättning är att det finns sammanställda underlag till exempel i form av betyg, nationella prov, intervjuer, enkäter, observationer, diagnoser, skriftliga omdömen och andra beskrivningar av arbets- och lärprocesser. Skolinspektionen vill i sammanhanget peka på vikten av att huvudmannens rutiner och former för det systematiska kvalitetsarbetet anpassas till både enheternas förutsättningar och de egna behoven för att kunna följa kvalitetsutvecklingen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter,

Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4

Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr 11, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen för bedömningen är att granskningen visar att undervisningen i såväl gymnasiegemensamma ämnen som yrkesämnena på Holavedsgymnasiet TYM överlag erbjuder struktur, variation, lärarstöd och utmaningar. Det framgår att lärarna förklarar mål och syfte med undervisningen och

² Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*, s 31-34, 47-48.

att de ger eleverna stöd och vägledning så att de kan ta sig an och slutföra sitt skolarbete. Vidare framgår att innehåll och arbetssätt anpassas till elevgrupperna och att lärarna på olika sätt arbetar med att stärka elevernas motivation. Granskningen visar också att undervisningen genomförs så att det finns utrymme för eleverna att reflektera över innehållet och över vad de lärt sig. Dock visar granskningen att eleverna sällan ges möjlighet att planera undervisningen eller att på ett strukturerat och regelbundet sätt utvärdera undervisningen.

Undervisningen erbjuder variation och lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen generellt genomförs så att det finns en variation i uppgifter, aktiviteter och moment. Intervjuade elever säger att nästan alla lektioner har en variation i arbetssätt och innehåll och ger som exempel att de får lyssna på genomgångar, se film och filmklipp, diskutera, arbeta praktiskt, arbeta enskilt, i par och i grupper. Enligt eleverna är det ingen större skillnad beroende på ämne, men de nämner att ämnet matematik är det ämne som erbjuder minst variation. Eleverna säger också att om lektionspassen är långa ser lärarna till att göra avbrott i form av bensträckare, en rörelseövning eller lek för att de inte ska tröttna och tappa fokus. Lärare berättar att de planerar lektionerna så att det blir en variation i arbetssätt och ger som exempel att dela upp innehållet i sekvenser om 20 minuter, att låta eleverna arbeta med olika saker såsom att lyssna, skriva, svara på frågor och arbeta i grupper. Några lärare säger att inledningsvis ger eleverna uppgifter som ska fånga deras intresse, så kallade warm ups. Lektionsobservationerna ger exempel på de olika arbetssätt och arbetsformer som eleverna beskriver och samtliga observerade lektioner innehåller olika delar eller moment.

Granskningen visar vidare att lärarna ger eleverna stöd i deras skolarbete. Intervjuade elever säger att lärarna förklarar och visar hur de ska ta sig an uppgifterna och eleverna är överens om att de flesta av deras lärare är bra på att förklara på olika sätt. De säger också att lärarna finns till hands om de behöver fråga eller få något förtydligat. Samtidigt säger några elever att det finns enstaka lärare som inte kan eller vill förklara så att de förstår. Eleverna berättar att de också kan gå till lärarna efter en lektion för att få mer hjälp och att de då alltid får det. Lärarna säger att de lägger in arbetsuppgifter, elevresultat, ämnesplaner, terminsplaneringar, videoklipp och annat undervisningsmaterial på skolans digitala lärplattform så att allt är tillgängligt för elever som vill förbereda sig eller om de behöver gå tillbaka och repetera något. I Skolinspektionens skolenkät hösten 2018 anger i stort sett samtliga elever att deras lärare hjälper dem i skolarbetet när de behöver det, 43 procent av eleverna svarar att påståendet stämmer helt och hållet och 49 procent att det stämmer ganska bra.

På de observerade lektionerna använder flera lärare tavlan eller datorn för att förtydliga lektionens innehåll och arbetsuppgifter. Lärarna förklarar innehållet och uppgifterna, de låter eleverna ställa frågor och de ställer själva kontrollfrågor i samband med sina genomgångar. När eleverna arbetar själva eller tillsammans med sina kamrater går lärarna runt till de elever som påkallar deras uppmärksamhet men också till elever som till synes vet vad de ska göra. Lärarna frågar då eleverna hur det går och hur de tänker kring en viss uppgift eller frågeställning.

Undervisningen är strukturerad och lärarna förklarar syfte och mål för eleverna

Granskningen visar att undervisningen överlag har en struktur där olika moment följer på varandra. Intervjuer med elever och lektionsobservationer visar att alla lektioner har en liknande struktur, med en inledande del, en del där innehållet bearbetas och en avslutade del. Elever som intervjuas säger att lektionerna ofta inleds med en repetition av det som de tidigare arbetat med. En lärare säger att hen och hennes kollegor använder sig av så kallade warm up övningar för att inledningsvis fånga elevernas intresse. Andra lärare säger att de använder sig av lärplattformen för att lägga in introduktioner och förberedelsematerial inför lektionerna. Eleverna säger att det är vanligt att lektionen avslutas med att läraren ställer frågor till dem om vad de gjort, vad som var svårt, vad de tyckt om lektionen för att därefter informera om vad de ska göra eller tänka på till nästa gång. Detta finns det exempel på vid de observerade lektionerna. Rektorn säger vid intervjun att lärarna är medvetna om att struktur, variation och målkännedom är bra för eleverna.

Granskningen visar att lärarna på olika sätt förklarar syfte och mål med undervisningen. Elever som intervjuas säger att på den första lektionen i en ny kurs går läraren igenom målen för kursen, innehållet och kunskapskraven och att de gemensamt pratar om det kommande arbetet. Elever och lärare berättar att skolans digitala lärplattform används för att tydliggöra kursens mål, arbetsuppgifter och kunskapskrav, bland annat genom de matriser som finns inlagda. Elever säger att de kan se vilka kunskapskrav som ingår i kursen och att några lärare tar upp kunskapskraven flera gånger under kursen, medan andra lärare bara pratar om det när kursen börjar. Representanter för elevhälsan säger dock att det i deras samtal med elever framkommer att undervisningens upplägg och struktur varierar och att eleverna tycker att de har bättre koll på vad de ska göra och lära sig i yrkesämnena än i de gymnasiegemensamma ämnena. På de observerade lektionerna finns flera exempel på hur lärarna gör för att förklara syfte och mål med undervisningen. På en av lektionerna introduceras och diskuteras kursmål, kursinnehåll och bedömningsaspekter i kunskapskraven med eleverna. På en annan lektion diskuterar läraren lektionsinnehållet i förhållande till det kommande gymnasiearbetet och på en tredje

lektion diskuteras elevernas arbetsuppgifter i förhållande till yrkets branschkrav och kundkontakter.

Lärarna arbetar medvetet för att skapa motivation hos eleverna

Granskningen visar att lärarna på olika sätt uppmuntrar och uppmärksammar eleverna. Lärarna säger i intervju att de arbetar mycket med att skapa goda relationer med sina elever och nämner mentorstiden som en viktig förutsättning för detta. Andra förutsättningar som lärarna säger bidrar till en nära relation med eleverna är att de i flera kurser inte har så stora grupper. På de observerade lektionerna finns flera exempel när lärarna uppmuntrar elevernas prestationer genom att ge positiv respons och genom att bemöta elevernas svar på ett positivt sätt oavsett om det eleven säger svarar mot den ställda frågan eller inte. På några av de observerade lektionerna bidrar lärarna genomgående med sina egna erfarenheter och tankar, något som eleverna säger gör att det blir intressanta lektioner. Några elever säger att deras lärare är lyhörda för hur de har det och lyssnar på dem när de är stressade av skolarbetet. Lärarna tar sig då tid att prata med dem och försäkrar dem om att de kommer att klara av uppgifterna.

Undervisningens innehåll anpassas för att skapa utmaningar för eleverna

Granskningen visar att undervisningen oftast anpassas utifrån elevernas kunskapsnivå. Elever som intervjuats säger att det i de flesta ämnen alltid finns utmanande uppgifter att ta sig an, men de ger också exempel på ämnen där de tycker att läraren kan göra mer för att hitta på utmanande arbetsuppgifter. Eleverna säger att undervisningen läggs på en sådan nivå att de lär sig nya saker och de säger att deras lärare överlag är duktiga på det. Eleverna ger exempel på ämnen där de får hoppa över uppgifter som de redan kan, för att istället börja på något som är lite svårare. Några elever säger att de alltid får feedback som gör att känner att det finns utmaningar och mer att lära sig. Eleverna säger vidare att lärarna utmanar dem genom att låta dem diskutera frågeställningar som kan ha olika svar och lösningar och menar att det är utmanande. De säger att deras lärare först lyssnar på vad de har att säga och sen ställer frågor till dem som ger dem nya infallsvinklar. I Skolinspektionens skolenkät för hösten 2018 har tre av fyra elever som besvarat enkäten uppgett att de får utmanande arbetsuppgifter.

Lärare som intervjuas säger att de anpassar undervisningens arbetssätt och redovisningssätt utifrån hur eleverna vill ha det genom att lyssna på dem. Lärarna säger att även om det kan se ut som att eleverna arbetar med samma uppgift så är det inte så i praktiken, eftersom utmaningarna ges i den feedback som eleverna får på sitt arbete. Lärarna säger att de då utgår från den kunskapsnivå som eleven befinner sig

på. Andra lärare säger att de hjälper eleverna att välja texter och litteratur så att svårighetsgraden ska passa eleven.

Undervisningen ger utrymme för elevers reflektion och tänkande kring sitt lärande

Granskningen visar att undervisningen överlag innehåller metoder och arbetssätt som får eleverna att reflektera över sitt arbete och sitt lärande. Elever som intervjuats säger att lektionerna innehåller en blandning av olika slags frågor och uppgifter som får dem att tänka till. Elever som går årskurs 3 säger att de efter tre år på skolan vet hur de bäst lär sig, eftersom de fått prova på olika metoder och strategier för att lära sig och för att komma ihåg saker. Andra elever säger att de har haft lektioner i studieteknik och att de sen arbetat vidare med detta på mentorstiden. Eleverna säger också att de får mallar som stöd för hur de ska ta sig an en uppgift eller skriva en text. Eleverna berättar vidare att de får frågor att reflektera kring som handlar om deras mål och om hur de ska lägga upp arbetet i ett visst område. Enligt eleverna tas detta sen upp vid utvecklingssamtalen.

Lärarna säger i intervju att de pratar med eleverna om olika sätt att lära sig på och om fördelarna med att resonera och tänka tillsammans med en klasskamrat. Detta finns det flera exempel på vid de observerade lektionerna. Andra exempel som lärarna beskriver är att de låter eleverna läsa varandras texter och arbeten för att de på så sätt ska få syn på olika kvaliteter och lösningar på uppgifter och problemställningar. De säger också att genom att erbjuda, och låta eleverna prova på, olika arbetssätt hjälper de eleverna att hitta de arbetssätt som är bäst för dem. Ett annat sätt som lärarna säger att de använder sig av är att fråga eleven om hur de tror att de bäst lär sig och minns något. Ytterligare exempel som lärarna lyfter är att de visar eleverna hur de med hjälp av minnesord och bilder kan skapa ett stöd för minnet. Vidare säger lärarna det finns ett arbetsmaterial om studieteknik som används på mentorstiden.

Det finns på de observerade lektionerna exempel på att eleverna skriftligen får reflektera kring vad de lärt sig. På en annan lektion finns ett moment då eleverna ska reflektera kring sina studieval och vad de förväntar sig att de ska lära sig i kursen. Detta gör eleverna först självständigt och sen får de i ett lärarlett samtal lyssna till hur övriga elever tänker.

Eleverna får inte möjlighet till inflytande över undervisningen i alla ämnen

Granskningen visar att alla lärare inte låter eleverna ta en aktiv del i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Eleverna säger att det är ovanligt att de får vara med och planera innehåll och upplägg i kurserna och att det oftast är läraren som bestämmer innehållet och ordningen på det de ska göra. Samtidigt ger eleverna

exempel på lärare som är bra på att låta eleverna vara med och påverka arbetet på lektionen. De lärarna ställer exempelvis frågor till eleverna i slutet av lektionerna för att ta reda på vad eleverna tyckte om lektionen. Enligt eleverna får de i flera ämnen göra muntliga utvärderingar i slutet av läsåret. De säger att lärarna gör olika och att några lärare låter eleverna utvärdera, men andra inte. Eleverna ger vid intervjuerna exempel på hur de via klassråd och elevråd kan komma med synpunkter på utbildningen och undervisningen, men att de sen inte får reda på vad som bestämts utifrån deras synpunkter och förslag. Några elever säger att de fått en enkät med frågor om undervisningen, andra elever säger att de inte kan minnas att de fått svara på sådana frågor.

Några lärare säger att eleverna kan påverka projekt, examinationsformer och val av APL-plats. Eleverna kan också enligt lärarna välja i vilken ordning de vill göra de olika momenten i en kurs. Flera lärare säger att eleverna kontinuerligt får komma med synpunkter och förslag på förändringar under pågående kurs. Andra lärare säger att de anpassar undervisningen, arbetssätten och redovisningssätten utifrån hur eleverna vill ha det. De säger att de lyssnar på sina elever. Lärarna säger att det finns en gemensam mall för kursutvärderingar som de använder sig av och att mallen går att anpassa för att passa olika kurser. Det framgår också att lärare på yrkesprogram använder en digital utvärderingsmall när eleverna ska utvärdera sin APL. Lärarna säger att rektorn uppmanar dem att göra kursutvärderingar, men att rektorn inte följer upp om det görs.

I Skolinspektionens skolenkät finns under området *Delaktighet och inflytande* tre olika påståenden om elevers inflytande på undervisningen och skolmiljön. Av resultaten för skolenkäten 2018 framgår att kvinnliga elever på Holavedsgymnasiet TYM sammantaget skattar sina möjligheter till delaktighet och inflytande lägre än manliga elever, index 4,7 jämfört med index 6,1. För övriga skolenheter som deltog i enkätomgången är värdena generellt högre och skillnaderna mellan kön mindre, index 5,4 för kvinnliga elever och 5,7 för manliga elever.

Sammantaget visar granskningen att undervisningen vid Holavedsgymnasiet kan förbättras vad gäller elevernas möjlighet delaktighet och inflytande över undervisningen. Detta utvecklas närmare under avsnittet *Identifierat utvecklingsområde*.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att lärarna ser till att eleverna med varierade metoder och med regelbundenhet får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen i alla ämnen.

Granskningen visar att alla lärare inte systematiskt låter eleverna vara delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Sammantaget visar intervjuer med elever att deras möjlighet till delaktighet i planeringen av undervisningen är beroende av lärare och ämne. Intervjuer visar också att eleverna inte regelbundet får utvärdera olika aspekter i undervisningen. Av den skolenkät som Skolinspektionen genomförde hösten 2018 framgår också att det finns en inte obetydlig skillnad i kvinnliga och manliga elevers uppfattning av sina möjligheter till delaktighet och inflytande, se ovan. Vidare framgår av skolans kvalitetsrapport för läsåret 2018/2019 att elevers delaktighet och inflytande är ett område där utvecklingsområden identifierats. Utvecklingsområdena berör dock elevernas inflytande över utbildningen genom klassråd och elevråd och inte lärarnas arbete med att ge eleverna inflytande i undervisningen.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Enligt läroplanen ska lärare utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande. Lärarna ska ansvara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vidare ska lärarna planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna³. Av läroplanen framgår också att rektorn har ett särskilt utpekat ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas⁴. Vidare ska, enligt läroplanen, undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta ett personligt ansvar⁵. Detta betyder att det är viktigt att rektorn förvissar sig om att

³ Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) kap. 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

⁴ Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) kap. 2.6 Rektorns ansvar

⁵ Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) kap. 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter

elevernas inflytande i undervisningen blir verkligt, påtagligt och äkta eftersom det annars riskerar att påverka elevernas tilltro till demokrati negativt.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och lärarna inledningsvis gemensamt diskuterar vilka områden eleverna kan ha inflytande över och inte. Rektorn kan med fördel använda sig av Skolverkets kompetensutvecklingsstöd inför och vid sådana diskussioner. Utvecklingsmodulen ger även lärare verktyg att använda i sin egen undervisning⁶. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att det faktum att eleverna har inflytande över undervisningen inte innebär detsamma som att det är de som fattar besluten. Det är läraren som har ansvaret för att undervisningen behandlar allt som står i kurs- och ämnesplanerna.

Vidare bör rektorn, eller den som rektorn utser, inventera hur olika lärare arbetar med inflytandefrågor i sina klassrum samt organisera det vidare arbetet så att lärare kan ta del av hur andra lärare gör och sen prova nya metoder och arbetssätt i sin egen undervisning. Skolinspektionen menar att ett sådant utvecklingsarbete bör organiseras över program- och ämnesgränserna. Slutligen bör rektorn utveckla former och rutiner för att följa upp lärarnas arbete och också hur eleverna uppfattar sina möjligheter till inflytande i olika lärares undervisning. En sådan uppföljning bör inkluderas i skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektorn behöver i sin analys av resultaten särskilt uppmärksamma om det finns skillnader i elevernas upplevelse av delaktighet och inflytande kopplat till kön men också till program och årskurser.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Rektorns ansvar

⁶ Skolverkets lärportal. Modulen Delaktighet och inflytande i undervisningen.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/delaktighet-inflytande-och-likabehandling>

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen för bedömningen är att skolan bedriver ett medvetet arbete för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero. Det framgår av dokumentation, intervjuer och lektionsobservationer att skolan regelbundet följer upp elevernas upplevelse av trygghet och studiero och vidtar åtgärder om så behövs. Det framgår vidare att lärarna arbetar för ett gemensamt förhållningssätt kring frågor som rör studiero och att eleverna involveras i arbetet.

Skolan har ett samlat arbete för att skapa trygghet skolan

Granskningen visar att skolans arbete för att eleverna ska vara trygga omfattar såväl främjande som kartläggande och åtgärdande insatser. Enligt dokumentation och intervju med elevhälsan sker det genom elevenkäter, genom kartläggning av riskområden på skolan, genom samtal på mentorstiden, i olika elevforum, i elevhälsosamtalen och vid utvecklingssamtalen. Uppföljning och kartläggning omfattar, enligt rektorn, även den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen. Rektorn säger att kartläggningen visat på platser på skolan där elever kan känna otrygghet och att detta lett till ombyggnation och ommöblering. En annan åtgärd är att elever från olika program blandas vid tilldelning av elevskåp för att elever med olika bakgrund ska mötas. Rektorn säger att kartläggningen av APL inte visade på några särskilda risker. Lärarna säger att de använder mentorstiden till att ta upp och diskutera ordningsregler, mobbning och innehållet i skolans likabehandlingsplan och lärarna säger att det finns direktiv från rektorn om hur det ska gå till.

Elevhälsan säger att de med utgångspunkt i de elevenkäter som genomförs kan identifiera elever som inte trivs och som känner ett utanförskap. Denna information lämnar de över till klassens mentor och utifrån sina kompetenser arbetar de sen med åtgärder och insatser för enskilda elever och för elevgrupper. Exempelvis kan någon från elevhälsan inledningsvis göra en kartläggning i klassen och utifrån det resultatet ha enskilda samtal. Elevhälsan säger att skolan är trygg mycket för att lärarna har goda relationer med eleverna, vilket gör att de uppfattar att eleverna känner sig sedda.

Lärarna säger att andelen elever som upplever skolan trygg ökat och att de diskuterat möjliga orsaker till detta. Elever som intervjuats säger att de är trygga på skolan och berättar att det finns ett faddersystem inom de olika programmen. Inom vissa program innebär det aktiviteter i början av läsåret och i andra program träffas eleverna flera gånger under läsåret och gör saker tillsammans. Eleverna säger att lärare och annan skolpersonal ser till att inga elever blir utanför och att de får göra

olika övningar för att de ska lära känna andra elever. Några elever säger att de har mycket samarbete inom programmet genom att olika årskurser blandas i undervisningen. Eleverna säger också att de ser att skolan gör förbättringar i den fysiska miljön för att det ska bli tryggare. På samtliga observerade lektioner kan de elever som pratar eller ger uttryck för sina åsikter göra det utan att andra elever på ett negativt sätt kommenterar det som sägs.

Av dokumentation, av intervjuer med elevhälsan och av uppgifter från rektorn framgår att skolans trivselenkät kompletteras med en enkät för avgångselever där bland annat frågan om trygghet finns med. Skolinspektionen har tagit del av resultatresultaten för våren 2019 som visar att ett mindre antal elever markerar 2 eller 3 på frågan om de är trygga på skolan, övriga elever markerar 4 eller 5 (skala 1-5 där 5 är högsta värdet). Av Skolinspektionens skolenkät hösten 2018 framgår att kvinnliga och manliga elever på Holavedsgymnasiet TYM upplever tryggheten på skolan olika, index 7,7 för kvinnliga elever och 8,2 för manliga elever.

Skolan arbetar förebyggande och samlar med att skapa studiero

Granskningen visar att arbetet med att skapa studiero bygger på gemensamma regler och förhållningssätt. De intervjuade lärarna säger att de pratar mycket om studiero med sina elever. Lärarna säger att deras uppfattning är att kollegiet har en samsyn kring hur studiero skapas och att de och deras kollegor är bra på att skapa goda relationer med eleverna. Lärarna beskriver att de gemensamt pratar om vikten av att förstärka goda beteenden hos eleverna. Dåliga beteenden uppmärksammas inte under lektionstid, exempelvis om en elev kommer för sent, utan diskuteras med eleven enskilt vid ett senare tillfälle. En annan bidragande faktor till en god studiero är enligt lärarna att skolan hålls fräsch och fin, att elever från olika program medvetet har skåp intill varandra och att olika program har lektioner tillsammans. Lärarna säger att fasta placeringar i klassrummet är en bidragande och viktig del för att skapa god studiero. Lärarna säger vidare att lektioner aldrig ställs in vilket bidrar till att skapa en känsla hos eleverna om att lektionerna är viktiga. Elevhälsans representanter säger att de pratar om studiero med eleverna vid hälsosamtalet i årskurs 1 och redan där fångar upp elevernas upplevelse av bland annat studiero. De säger att det som där framkommer kan leda till beslut om insatser i olika klasser och grupper. Rektorn ger som exempel på sådana insatser personalförstärkning, samtal med elever och vårdnadshavare och förändringar i grupp sammansättningar.

Samtliga elever som intervjuats säger att det brukar vara lugnt på lektionerna och att de kan arbeta utan att bli störda. De berättar att det finns ordningsregler på skolan och att de inte varit med om att någon lärare behövt visa ut någon elev. Andra elever

säger att det finns regler om att man ska räcka upp handen om man vill säga något och att det är absolut förbjudet att skratta åt någon som svarar fel eller uttalar ett ord felaktigt. Om lärarna behöver säga åt någon elev gör de det på ett lugnt sätt och lärarna skriker inte. Eleverna säger att lärarnas tillsägelser hjälper. Några elever berättar att deras lärare brukar sätta på lugn musik på morgonen innan lektionen börjar och säger att de tycker att det är bra. Rektorn uppger att det finns ordningsregler som sätter ramar för exempelvis mobiltelefoner på lektionstid men att lärarna inte tycker att denna reglering är tillräcklig. Av den anledningen håller skolan på att ta fram en särskild mobiltelefonpolicy.

På samtliga observerade lektioner kan eleverna arbeta utan att störas av sina klasskamrater. Lärarna behöver inte ägna någon lektionstid till att upprätthålla ordningen och de behöver inte agera på andra sätt än att säga till en specifik elev eller elevgrupp att prata lite tystare.

I skolans kvalitetsrapport för läsåret 2018/2019 finns området *Normer och värden* med som ett särskilt mål för skolan att arbeta med och följa upp. Av dokumentationen framgår inte vad analyserna visat gällande arbetet med studiero. Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde vad gäller skolans arbete med studiero men vill framhålla vikten av att inkludera en uppföljning av arbetet i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25 a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3 f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen för bedömningen är att granskningen visar att lärarna använder sig av olika metoder för att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning och att de har förutsättningar för att regelbundet samverka med varandra. Samtidigt visar granskningen att rektorn inte har en tydlig analys av och förklaring till de skillnader som lärarna identifierat mellan kvinnliga och manliga elevers betygsresultat och till skillnader i betyg mellan olika ämnen.

Lärarna har förutsättningar att säkerställa likvärdighet i betygssättningen

Granskningen visar att lärare använder olika metoder för att uppnå likvärdighet i bedömning och betygssättning. Lärarna berättar att de ofta gemensamt diskuterar elevprestationer utifrån hur de ska bedömas och att de använder sig av sambedömning och samrättning. Några lärare säger också att de aidentifierar proven före de rättas. Andra lärare beskriver hur de använder sig av Skolverkets bedömningsmaterial som stöd för sitt eget arbete och i undervisningen, vilket bekräftas då intervjuade elever berättar att de sett en film från Skolverket om vad som bedöms och hur betygen sätts. Lärare och elever säger att det finns bedömningsmatriser på skolans digitala lärplattform, men att dessa i olika utsträckning används av lärarna. Rektorn säger att hen inte känner till i vilken omfattning lärarna använder sig av olika bedömningsstöd. Rektorn säger också att hen generellt ser ett behov av att utveckla lärarnas arbete när det gäller att planera för bedömningsuppgifter som gör att det finns ett allsidigt underlag när betygen ska sättas. Andra utvecklingsbehov som rektorn lyfter är en gemensam syn på hur elevers frånvaro påverkar betygssättning.

Granskningen visar vidare att det finns möjlighet för alla lärare att inom skolan regelbundet samverka med varandra i arbetet med bedömning och betygssättning. Enligt rektorn sker en samverkan kring bedömning och betygssättning löpande under året främst i ämnesgrupperna men också i programgrupperna där alla lärare ingår. Det framgår av intervju med rektorn att sambedömning sker organiserat i samband med att de nationella proven genomförs, men också i yrkesämnena då elevernas arbete på APL ska bedömas. Några lärare säger att de har strukturerade diskussioner om hur de bedömer och betygssätter eleverna en gång per läsår. Andra lärare säger att de gör det löpande över året i ämnesgrupperna och i mer organiserade former i samband med de nationella proven. Lärarna berättar att de tidigare ingått i ett organiserat utbyte med andra skolor, men det var för flera år sedan och de säger att det just nu inte finns något sådant arbete. Rektorn och lärarna säger att det finns möjlighet att själva välja innehåll på vissa studiedagar och att bedömning då är ett alternativ. Flera lärare berättar att de också använder digitala forum och sina egna nätverk för att diskutera bedömnings- och betygsfrågor i sina ämnen. Yrkeslärarna säger att det finns tid avsatt för bedömningsmöten kopplat till elevernas APL och att de då samverkar med lärarna på övriga yrkesprogram på Holavedsgymnasiet. Rektorn säger att det finns ett generellt utvecklingsbehov kring bedömning och betygssättning och att det kommer att tas upp på kommande studiedagar.

Rektorns analys av skillnaderna i betygssättningen är otillräcklig

Granskningen visar att rektorn har inte har några förklaringar till de skillnader som finns i betygssättningen. Rektorn säger att hen gör analyser av relationerna mellan resultat på nationella prov och kursbetyg med hjälp av Skolverkets statistik och säger att det av denna inte framgår att det finns några stora avvikelser. Rektorn uppger att detta gäller för de ämnen vars ämnesgrupper hen ansvarar för. Det framgår av intervju med rektorn att de tre rektorerna på Holavedsgymnasiet har delat upp ansvaret för olika ämnesgrupper, vilket också rektorn uppger som förklaring till varför hen inte uppmärksammat de avvikelser som Skolinspektionen påpekar finns i ämnet engelska. Rektorn säger att hen för några år sedan uppmärksammat avvikelser i ämnet matematik och att hen då tog upp detta till diskussion med den betygsättande läraren. Enligt Skolverkets statistik för vårterminen 2018 finns det på Holavedsgymnasiet i förhållande till riket, en större samstämmighet i lärarnas betygssättning i förhållande till provbetyget i sju av de åtta ämnesprov som genomfördes⁷.

Rektorn säger vidare att hen i sin analys av betygssättningen uppmärksammat stora skillnader mellan kvinnliga och manliga elevers betygsresultat i ämnet svenska. Enligt rektorn har betygsresultat tidigare inte systematiskt analyserats utifrån kön eftersom det är svårt att få fram bra underlag för sådana analyser. Rektorn beskriver hur hen inför läsårsstarten själv fick sätta samman en Excel-fil med betygen fördelade på kön. Enligt rektorn har den analys som lärarna gjort utifrån underlagen visat att manliga elever fått högre betyg jämfört med kvinnliga elever i ämnet historia. Rektorn säger att lärarnas förklaring till detta är att män har ett större intresse för ämnet.

Lärarna säger att de har uppmärksammat skillnader i betygsresultat mellan könen i historia, matematik och svenska och att samma elev når ett lägre betyg i ett ämne och högre i andra. Lärarna säger att de kom fram till att det nog handlar om elevens intresse. Vidare säger lärarna att de har analyserat hur stor del av betygsskalan som använts. Lärarna säger att de inte har några underlag för att kunna jämföra sina

⁷ Skolverket. Sök statistik om förskola, skola och vuxenutbildning

https://sir.is.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common&geo=1&report=gy_relationen&p_flik=X&p_lankod=06&p_skolkod=14853321&p_hmantyp=01&p_termin=VT18&p_kommunkod=0687&p_hmankod=2120000597

elevers resultat med elever på andra skolor och i riket. De säger att de därför inte kunnat diskutera om de är för generösa i sina bedömning eller om det är tvärtom.

Lärarna säger vidare att de inte har en samlad bild av vilka betygsskillnader som finns mellan olika ämnen. Lärarna säger att rektorn inte diskuterat betygsättningen med dem utifrån att rektorn upptäckt något avvikande.

Sammantaget visar granskningen att rektorns analys av skillnader i betygsättningen kan förbättras. Detta utvecklas närmare under avsnittet *Identifierat utvecklingsområde*.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar skillnader i lärarnas betygsättning för program, ämnen, kurser och elevgrupper i syfte att hitta förklaringar till dessa.

Granskningen visar att rektorn inte har en tydlig analys och förklaring till skillnader och avvikelser i lärares betygsättning. Sammantaget visar dokumentation och intervjuer att även om vissa avvikelser och skillnader i betygsättningen identifierats saknas analyser av och förklaringar till dessa. Intervjuer med rektor och lärare, tillsammans med insänd dokumentation, visar att bristen på relevanta underlag gör att lärarnas diskussioner och analyser blir ostrukturerade och knutna till ett begränsat antal ämnen. Det framgår också att de förklaringar som lärarnas diskussioner utmynnar i inte problematiserar skolans och undervisningens organisation och arbetssätt.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven⁸.

⁸ Förordning (SKOLLEFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn, eller den rektorn utser, tar fram underlag och sammanställningar som möjliggör en analys av skillnader i lärarnas betygssättning för program, ämnen, kurser och elevgrupper. Rektorn bör ge instruktioner till lärarna om vilka resultat som särskilt ska uppmärksammas och analyseras samt ta fram former för hur lärarnas analys ska dokumenteras. Rektorn bör sen i sin tur analysera lärarnas underlag och utifrån det som framkommer tillsammans med enskilda lärare och lärargrupper föra samtal kring hur skillnader i betygssättning kan utjämnas och vilka förändringar som behövs.

För att ge stöd till skolorna har Skolverket tagit fram allmänna råd om betyg och betygssättning. Dessa allmänna råd innehåller rekommendationer om hur lärare, rektorer och huvudmän kan arbeta för att betygen ska bli så rättvisande och likvärdiga som möjligt. Av de allmänna råden framgår bland annat att arbetet med uppföljning av betygen och betygssättningen är en del av det systematiska kvalitetsarbete som rektorn leder. Om rektorn identifierar avvikelser inom och mellan ämnen och elevgrupper är det viktigt att rektorn undersöker om dessa är motiverade eller inte⁹.

⁹ Skolverket (2018), Betyg och betygssättning, Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Stockholm, s 42 ff

På Skolinspektionens vägnar

X Kerstin Martinsson

Beslutsfattare

Signerat av: Kerstin Martinsson

X Inger Börjesson

Föredragande

Signerat av: Inger Börjesson

I handläggningen av ärendet har även utredare Johan Asp och Therése Mineur medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Tre gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 3 och den 5 september 2019. Besöket genomfördes av utredare Inger Börjesson och Johan Asp.

Holavedsgymnasiet TYM är en av tre skolenheter på Holavedsgymnasiet i Tranås kommun. Skolenheten erbjuder utbildning inom Barn- och fritidsprogrammet, Ekonomiprogrammet, Handels- och administrationsprogrammet, Samhällsvetenskapsprogrammet, Restaurang- och livsmedelsprogrammet, Vård- och omsorgsprogrammet samt introduktionsprogram. Det finns totalt 368 elever varav 208 elever läser ett högskoleförberedande program, 109 elever läser ett yrkesprogram och 51 elever läser ett introduktionsprogram. Enheten leds av en rektor som tillsammans med de övriga två skolenheternas rektorer bildar Holavedsgymnasiets ledning. De tre skolenheterna delar på en biträdande rektor/intendent, en central elevhälsa, fyra specialpedagoger, tre speciallärare, två studie- och yrkesvägledare och en så kallad ungdomscoach.

Enligt Skolverkets statistik för år 2018/2019 är 79,2 procent av lärarna legitimerade, 67 procent av eleverna är kvinnor och 21 procent av eleverna har utländsk bakgrund. Enligt huvudmannens uppgifter för augusti 2019 har 95 procent av lärarna en lärarlegitimation.